

1. Mag de vijgenboom blijven staan?

Als er binnen een bedrijf niet goed op wordt gelet of de verschillende onderdelen wel winst maken, kan het bedrijf failliet gaan. Het is dus niet voor niets dat de eigenaar van de wijngaard in het verhaal van Jezus kritisch door zijn wijngaard heenloopt. Levert het allemaal wel genoeg op? Hij wil niet failliet gaan! Voor hemzelf zou dat een ramp zijn, maar ook voor zijn medewerkers.

En zo staat hij nu bij die vijgenboom. Hij pakt een paar takken, kijkt tussen de grote bladeren, maar vrucht... nee, vrucht is nergens te vinden! 'Vorig jaar was dat toch óók al zo?' zegt hij tegen de wijngaardenier, de man die de wijngaard onderhoudt. 'En als ik me niet vergis gaf hij twee jaar geleden óók al geen vrucht. Dat is toch zo?'

De wijngaardenier knikt. 'Nou,' zegt de eigenaar, 'hak 'm maar om. Moet je kijken, dit is juist een prachtig stukje grond, we kunnen het niet hebben dat die grond nutteloos blijft door zo'n boom die niks oplevert.'

De wijngaardenier kijkt omhoog. Hij houdt van zijn werk, hij houdt van de wijnstokken, de druivenplanten. Hij behandelt ze allemaal met grote zorg. En deze vijgenboom ook: hij heeft hem altijd bijgehouden. Hoe zou dat toch komen, dat er geen vrucht is? En dan zegt hij: 'Mijnheer, als u 'm nou nog eens één jaar geeft? Ik zal mijn best doen: ik zal er nog een keer omheen graven en er mest bij brengen, misschien dat er dan volgend jaar toch wel vrucht is. En anders... ja, dan moet u hem maar omhakken.'

Graven en mest erbij brengen. Die mest, dat is niet zo moeilijk te begrijpen, maar waarom wil de wijngaardenier gaan graven? Een hovenier kon me dat uitleggen: als je graaft, breng je lucht in de grond, en dat zorgt weer voor leven: voor wormen en voor allerlei micro-organismen. Als er leven komt in de grond, dan kan die boom veel beter de voedingsstoffen opnemen, uit de grond en uit de mest. Wat is de reactie van de eigenaar? Uit het hele verhaal krijg je het vermoeden dat die eigenaar wel accoord zal gaan met het voorstel van de wijngaardenier. Maar het staat er niet bij! Het blijft spannend. Die eigenaar zou álle redenen hebben om die boom te rooien. Áls de eigenaar besluit om de boom een extra kans te geven, dan is het vooral omdat hij vertrouwen heeft in de wijngaardenier.

2. Waar kennen we dit voorbeeld van?

Wat bedoelt de Here Jezus met dit verhaal? Het beeld van een wijngaard, dat is een beeld dat vaker voorkomt in de Bijbel. In het Oude Testament bijvoorbeeld in Jesaja 5. Daar wordt verteld over een man, die een wijngaard aanlegt. Hij spaart kosten nog moeite om van die wijngaard echt iets moois te maken. En wat is het resultaat? Eén grote teleurstelling. Jesaja 5: 2: 'Hij verwachtte, dat de wijngaard goede druiven zou voortbrengen, maar hij bracht wilde druiven voort.' Nutteloos, niet te gebruiken! En dan zegt Jesaja: 'Zo kijkt God ook naar Zijn volk Israël.' Vers 7: 'De wijngaard van de HERE van de hemelse legermachten is het huis van Israël, en de mannen van Juda zijn de planten waarin Hij vreugde heeft. Hij verwachtte goed bestuur, maar zie, het was bloedbestuur; rechtsbetrachting, maar zie, het was rechtsverkrachting.'

Daar, in Jesaja 5, geschreven in de 8e eeuw vóór Christus, zie je al hetzelfde thema: God die álles doet voor Zijn volk, maar waar is de vrucht? Israël stelt God zó intens teleur, en dat doet Zijn Vaderhart z'ón enorm verdriet!

Je zou kunnen zeggen: de manier waarop God omgaat met Israël, staat in de Bijbel model voor de manier waarop Hij omgaat met de hele mensheid. Hij heeft dát volk uitgekozen, als Zijn eerste liefde, om te laten zien hoe Hij Zijn liefde ook aan ándere volken wil laten zien. Israël is als het ware Gods proeftuin, Gods modelboerderij. Althans, dat had het moeten zijn! Dat was zijn bedoeling: dat alle volken aan Israël zouden kunnen zien, hoe goed het is om God te dienen, de HERE, de God van Israël. In het Oude Testament zie je dat soms ook gebeuren. Er is bijvoorbeeld een koningin uit Scheba, die op bezoek komt bij koning Salomo in Jeruzalem, en die diep onder de indruk raakt, en het uitroept: 'De helft was me nog niet verteld!'

Maar door het hele Oude Testament heen zie je ook Gods teleurstelling. Het loopt zo anders. Elke keer weer loopt Israël bij Hem vandaan. Of het is juist omgekeerd: het gaat er zó prat op dat het Gods volk is, dat het volk hoogmoedig wordt. 'Wij weten hoe het moet!' Maar ondertussen... Geen goed bestuur, maar bloedbestuur! Geen rechtsbetrachting, maar rechtsverkrachting...

Het Oude Testament geeft dan een kijkje in Gods hart. En je proeft Zijn boosheid, Zijn woede, en tegelijk Zijn intense verdriet, Zijn teleurstelling, Zijn gebroken hart, want dit volk, dat heeft Hij lief. Intens lief!

En dan, rond het jaar 30 ná Christus, treedt er opeens een wonderlijke figuur op. Johannes de Doper. Hij trekt eigenlijk die lijn van het Oude Testament door. En hij zegt: 'Bekeer je! Keer je om naar God! Laat je dopen en je zonden afwassen!' In Lukas 3: 8 zegt Johannes: 'Breng dan vruchten voort, die aan de bekering beantwoorden!' En in vers 9: 'Reeds ligt de bijl aan de wortel van de bomen. Iedere boom dan, die geen goede vruchten voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.' Dát is de boodschap van Johannes de Doper! Het is van tweeën één: of je dient God, met je héle leven, op alle terreinen van je bestaan! Of je gaat je eigen weg, en dan moet je het weten, dat die uitloopt op de dood.

3. Vindt God vrucht in ons leven?

En al die thema's: over de wijngaard, waar God grote verwachting van heeft, en zijn teleurstelling over de vrucht, die maar uitblijft, en over de bijl, die al klaarligt om onvruchtbare bomen om te hakken – al die thema's komen samen in dit verhaal van Jezus.

Wat heeft dit verhaal ons te zeggen? Nou, als Israël als het ware model staat voor de hele mensheid, dan gaat het hier, in deze gelijkenis, dus niet alleen over Israël. Als God zó kijkt naar Zijn wijngaard Israël, dan kijkt Hij ook zo naar Zijn wereldwijde wijngaard, naar ons als totale mensheid. Ook aan ons, als wereld, heeft Hij toch álle zorg besteed die Hij maar aan ons kón besteden? Hij heeft de natuur zó mooi gemaakt. Hij maakte de mens als de kroon op Zijn werk. En als Hij nu kijkt naar ons als Zijn mensheid, wat ziet Hij dan? Wat een onrecht, oorlog, geweld, uitbuiting, ongelijke verdeling, noem maar op... Waar is de vrucht? Als je kijkt naar het Journaal, en je probeert je een heel klein beetje in te denken wat God moet voelen, moet Hij dan niet in en in gekwetst zijn, intens gegriefd, verdrietig, ontzettend boos...? Dít is wat wij ervan hebben gemaakt! Dit is Zijn vijgenboom! 'De bijl ligt al klaar!' zegt Johannes de Doper. En toch... toch is dit allemaal nog heel veilig: praten over dé mensheid, en over oorlogen en geweld, want dat is

allemaal ver weg. Maar als God nou uw, jouw bestaan onder de loep neemt? Laten we eens even heel eerlijk in de spiegel kijken: wat zijn de bladeren in ons leven, en wat zijn vruchten? Bladeren, die lijken héél wat. Maar ze leveren niks op. Nee, het gaat om de vruchten!

'De vrucht van de Geest', schrijft de apostel Paulus in Galaten 5, 'bestaat uit liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid (dat wil zeggen: geduld), vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing.'

Als God zoekt in uw leven naar vrucht, wat vindt Hij dan? Ik kwam de volgende regels tegen: 'God zal niet vragen in wat voor auto je gereden hebt (dat zijn de bladeren, alleen belangrijk voor de ménsen), nee, Hij zal vragen hoeveel mensen je vervoerd hebt die geen vervoer hebben (dát is de vrucht). God vraagt niet hoe groot je huis was (dat is het blad), Hij zal vragen hoeveel mensen je verwelkomt hebt in je huis (dat is de vrucht). God zal niet vragen hoeveel kleren je had in je kast, Hij zal je vragen hoeveel mensen je hebt geholpen om aan kleding te komen. God vraagt niet hoe hoog je salaris was, Hij vraagt alleen waar je het aan uitgaf. God vraagt niet in wat voor een buurt je hebt gewoond, Hij vraagt je hoe jij je burens hebt behandeld. God vraagt je niet naar je huidskleur, Hij vraagt naar de inhoud van je karakter. God vraagt niet hoeveel vrienden je had, Hij vraagt je voor wie jij een vriend was. God vraagt niet naar de lijst met al jouw vrijwilligerswerk, Hij vraagt of je Hem en je naaste hebt liefgehad.

En als God zo kijkt naar de boom van ons leven – ik weet niet hoe het bij u is, maar dan voel ik me beschaamd. Wat heb ik veel sappen laten lopen naar al die bladeren, en weinig naar de vruchten... Wat zijn er veel gemiste kansen, terwijl ook ik vruchtbare grond in beslag neem. Ze noemen dat je ecologische voetstap: wat kost het de aarde, dat jij er bent? Als iedereen op aarde zó zou leven zoals wij nu in Nederland, dan zouden we wel twee of drie wereldbollen nodig hebben om aan voldoende grondstoffen te komen, en voldoende voedsel.

Weer die stem van Johannes de Doper: 'De bijl ligt al klaar!' En dan, opeens, is er die andere stem, de stem van de wijngaardenier. De stem van de tuinman, en opeens herken je die stem: 'Heer, laat hem nog dit jaar staan! Ik zal er eerst nog eens omheen graven en er mest bij brengen, misschien draagt hij dan volgend jaar wél vrucht!' Het is de stem van Jezus Christus! 'Vader, U heeft helemaal gelijk! Deze mensheid verdient het niet om nog één dag langer te leven. Maar Vader, geef Mij toch de kans om er alles aan te doen wat Ik kan! Laat Mij voor hen naar de aarde gaan. Laat mij graven en spitten, laat Mij licht brengen en lucht in de duisternis van hun bestaan, laat mij leven brengen in hun doodsheid, laat Mij voor hen de weg gaan naar het kruis. Ik zal de duisternis ingaan om hen licht te brengen. Ik zal de dood ingaan om hen leven te geven. Ik zal afdalen in het graf, om hen te laten groeien in Uw licht!'

4. God geeft een extra kans!

En u voelt het aan alles: de Vader houdt van Zijn Zoon! De Zoon is het ééns met de Vader: deze mensheid verdient géén extra tijd. Maar de Vader is het óók ééns met de Zoon: er is tóch een extra kans! Jezus vertelt in de gelijkenis niet of de eigenaar accoord gaat met het voorstel van de wijngaardenier. Maar het antwoord van de Vader, dat weten we wel! Als Jezus, de Zoon, pleit voor ons, 'Ach Vader, geef ze toch nog één extra kans,' dan weten we wat God heeft gedaan: tot vandaag de dag gééft Hij die kans! 2 Petrus 3, we hebben het gelezen: 'Vergeet vooral niet, schrijft Petrus in vers 2, 'dat er aan het einde van de tijd

spotters zullen komen, die hun eigen begeerte volgen en smalend vragen: Waar blijft Jezus nu? Hij had toch beloofd te komen?' En dan zegt Petrus in vers 8: 'Eén ding mag u niet over het hoofd zien, geliefde broeders en zusters: voor de Heer is één dag als duizend jaar en duizend jaar als één dag. De Heer is niet traag met het nakomen van zijn belofte, zoals sommigen menen; Hij heeft alleen maar geduld met u, omdat Hij wil dat iedereen tot inkeer komt en niemand verloren gaat.' Dit is onze God! Hij is de God van de extra kans. Hij heeft geduld met ons! Vader en Zoon en Heilige Geest, ze zijn één: één in hun verlangen naar vrucht, één in hun teleurstelling als de vrucht uitblijft, maar ook één in hun intense liefde voor mensen, in het geduld met ieder van ons! Gods geduld is de basis onder ons bestaan. God is de God van de extra kans! Elke dag weer, als de zon opkomt, - ik zeg het maar even héél menselijk – dan zegt de Vader tegen de Zoon: 'Ik kán het niet langer aanzien, ál dat lijden, al die nood, al die bittere ellende, vandaag moeten we ingrijpen, vandaag moet jij gaan, Mijn Kind!' En dan pleit de Zoon: 'Vader, geef ze nog één kans, om zich te bekeren, om eeuwig leven te vinden, om vrucht te dragen. Lieve Vader, alstublieft, wees ze nog genadig!' En wéér luistert de Vader naar Zijn Zoon, want ze zijn Eén.

5. Geven we ook elkaar die extra kans?

De God van de extra kans. Beseft u wat dat is, een extra kans? Ik las er een verhaal over. Het gebeurde in 2003, voor alle tv-camera's, tijdens de playoffs van de National Basketball Association in de Verenigde Staten. Twee ploegen stonden klaar om de wedstrijd in te gaan, de Portland Trailblazers en de Dallas Mavericks. Nathalie Gilbert, 13 jaar oud, was na strenge selectie uitgekozen om voorafgaand aan de wedstrijd het Amerikaanse volkslied te zingen, solo, a capella. Maar Nathalie had de dagen ervoor met griep op bed gelegen. De eerste regels gingen uitstekend, en toen, opeens, stakte haar stem, en de woorden, die wist ze niet meer. In het stadion werd het onrustig. Zou er een gigantisch fluitconcert losbreken? Dan zou het leven van Nathalie Gilbert voorgoed geknakt zijn, geknakt door schaamte, geknakt door mislukking. Nathalie kreeg de kans van haar leven, maar die kans, die verspeelde ze. Op dat moment liep de coach van de Portland Trailblazers, Maurice Cheeks, naar Nathalie toe. Hij sloeg een arm om haar schouders en begon mee te zingen. En toen ze daar zongen, met z'n tweeën, begon iemand uit het publiek mee te zingen. En nog iemand, en nog iemand, tot het hele stadion uit volle borst meezong. Nathalie had een extra kans gekregen, en ze was gered! Filmpje: www.youtube.com/watch?v=m9QDgAsAKUJ

Zó is ook onze Verlosser! Als wij falen, dan komt Jezus naast ons staan, Hij legt Zijn arm om ons heen en geeft ons een nieuwe kans om Hem te volgen, Hem te dienen. En dan tenslotte deze vraag: als God nu een God is van de extra kans, zijn wij dan bereid om ook elkaar een extra kans te geven? Iemand zei eens: 'Normaal, in een leger, is het zo: als soldaten vallen, dan worden ze op een draagbaar weggedragen. Maar als christenen ten prooi vallen aan de aanvallen van de satan, aan zijn verleidingen, als christenen vallen, dan lijkt het wel of iedereen een andere kant op kijkt. Wie zorgt er voor degenen die gevallen zijn?' God ziet ons met ogen vol geduld. Hij weet van al je gemiste kansen. Hij is geduldig, Hij is genadig. Hij zoekt je hart en Hij wil met je verder. En zo kijkt Hij ook naar anderen. Hij verlangt ernaar dat wij ook elkaar steunen. Want Hij is de God van de extra kans. Amen.